

Το κυρίαρχο συμπέρασμα είναι ότι «δεν ήρθαμε απ' τον Άρη». Αν κάτι πέτυχαν να σιγουρέψουν οι αποστολές στον κόκκινο πλανήτη, είναι ότι έχασαν ένα δημοφιλές ορμητήριο οι οπαδοί της θεωρίας πως η ζωή στη Γη «μετακόμισε» από άλλον πλανήτη. Φυσικά, τους μένουν αρκετά ακόμη στο δικό μας πλανητικό σύστημα κι άπειρα έξω από αυτό. Όμως, τα πράσινα τερατάκια της φαντασίας μας, κι αν ακόμη υπήρξαν, πρέπει να εξαφανίστηκαν τουλάχιστον πριν από ένα δισεκατομμύριο χρόνια. Τότε χάθηκε το νερό από την επιφάνεια του «γειτονικού» μας πλανήτη, αν στ' αλήθεια ήταν νερό ό,τι παρέσυρε και στρογγύλεψε τους βράχους που ερεύνησαν τα γήινα μηχανήματα.

Κι αν τα πράσινα ανθρωπάκια πρόλαβαν να μετακομίσουν από τον Άρη, σίγουρα δεν ήρθαν εδώ. Οι πρώτες απειροελάχιστες μορφές ζωής στον δικό μας πλανήτη δημιουργήθηκαν ένα δισεκατομμύριο 460 εκατομμύρια χρόνια πριν από την εποχή μας. Κι ως πριν από 600.000.000 χρόνια, μάλλον δεν ήταν σε θέση να δράσουν αυτόβουλα. Όσο για τον άνθρωπο, παρ' όλο που είναι τελείως πρόσφατο επίτευγμα της φύσης, κινδυνεύει να γίνει πρόξενος τραγικής μελλοντικής επιστημονικής παρεξήγησης, αν κάποια στιγμή επισκεφθούν τον Άρη, το φεγγάρι και τη Γη σκεπτόμενα όντα από μακρινό γαλαξία.

Υπάρχουν επιστήμονες που βάσιμα πιστεύουν ότι η Γη διέρχεται μια μεσοπαγετώδη περίοδο κι ότι σε κάποιες χιλιάδες ή εκατομμύρια χρόνια θα σκεπαστεί γι' άλλη μια φορά από τους πάγους. Αν οι παγετώνες σκεπάσουν κάθε ίχνος ζωής στον δικό μας πλανήτη και τότε πραγματοποιηθεί η ερευνητική αποστολή ξένων όντων στο πλανητικό μας σύστημα, η παρεξήγηση θα είναι δεδομένη. Φυσικά, με την προϋπόθεση ότι και οι ξένοι επισκέπτες θα σκέπτονται με τον σύγχρονο ανθρώπινο επιστημονικό τρόπο του άρπα κόλλα και των αυθαίρετων και βιαστικών συμπερασμάτων:

Στη Γη δεν πρόκειται να βρουν τίποτα, καθώς όλα θα σκεπάζονται από τον πάγο. Στο φεγγάρι, θα βρουν μιαν αμερικανική σημαία και το αποτύπωμα από την αρβύλα του Άμστρονγκ. Στον Άρη, θα εντοπίσουν τα απομεινάρια του Παθφάιντερ, του Γκόμπαλ Σερβέγιουρ και των ρομπότ. Είναι... λογικό να ανακοινώσουν ότι ζωή υπήρξε στη σελήνη και στον κόκκινο πλανήτη κι όχι στη Γη! Εκτός κι αν τα όντα του μακρινού γαλαξία είναι τόσο προηγμένα, ώστε να έχουν απαλλαγεί από το σύνδρομο της φανφάρας και των τηλεοπτικών παράθυρων, οπότε δε θα σπεύδουν να βγάλουν συμπεράσματα σαν τους γήινους φωστήρες. Ο καιρός θα... δείξει.

Όταν, στις 4 Οκτωβρίου του 1957, οι Σοβιετικοί εκτόξευσαν τον πρώτο γήινο δορυφόρο, τα αμερικανικά διαστημικά προγράμματα ήταν υπόθεση των ενόπλων δυνάμεων. Χωριστά

δούλευε ο στρατός, χωριστά το ναυτικό. Από το 1915, στις Ηνωμένες Πολιτείες υπήρχε ο οργανισμός NACA, που έργο του είχε να βρίσκει πρακτικές λύσεις σε επιστημονικά προβλήματα αεροναυτικής. Στα 1958, τον μετονόμασαν σε NASA (National Aeronautics and Space Administration, Εθνική Διεύθυνση Αεροναυτικής και Διαστήματος).

Με νέα δυναμική, η NASA έβαλε μπροστά πολλά προγράμματα που προχωρούσαν παράλληλα όπως ακριβώς και τα σοβιετικά. Κι αυτό, επειδή ένας τεχνητός δορυφόρος της Γης εκτοξεύεται, όταν όλα είναι έτοιμα. Ενώ ένα διαστημόπλοιο προς άλλους πλανήτες, όταν όλα είναι έτοιμα αλλά και οι στόχοι βρίσκονται στο πιο κοντινό στη γη σημείο τους, κάτι που δε συμβαίνει συχνά.

Η Αφροδίτη μπήκε πρώτη στο στόχαστρο των Σοβιετικών. Στις 12 Φεβρουαρίου 1961, ακριβώς δυο μήνες πριν από την εκτόξευση του πρώτου ανθρώπου στο διάστημα, η Αφροδίτη βρισκόταν «μόνο» 39 εκατομμύρια χλμ. μακριά από τη Γη. Τη μέρα εκείνη, οι Σοβιετικοί πέτυχαν να εξαπολύσουν το Βένερα 1, που εκτοξεύτηκε από τον Σπούτνικ 8, ο οποίος βρισκόταν σε τροχιά. Θα χρειαζόταν τρεις μήνες ώσπου να φτάσει στον στόχο. Σίγησε μόλις συμπλήρωσε την πρώτη βδομάδα του ταξιδιού του.

Οι Αμερικανοί προσπάθησαν, ενάμιση χρόνο αργότερα. Στις 22 Ιουλίου 1962, εκτοξεύτηκε ο Μάρινερ 1 με κατεύθυνση την Αφροδίτη. Το διαστημόπλοιο βγήκε από την πορεία του. Το κατέστρεψαν. Ξαναπροσπάθησαν, μετά από 35 μέρες. Στις 26 Αυγούστου εκτοξεύτηκε ο Μάρινερ 2. Λοξοδρόμησε κι αυτός. Θα περνούσε 357.000 χλμ. μακριά από τον στόχο. Διόρθωσαν την πορεία του με τηλεχειρισμό. Πέρασε είκοσι χιλιάδες χλμ. μακριά. Το Βένερα 3 των Σοβιετικών βρήκε στόχο. Μπήκε στην ατμόσφαιρα της Αφροδίτης και καταστράφηκε.

Με όλα αυτά, ο πλανήτης απομακρύνθηκε από τη Γη κρατώντας ζηλότυπα τα μυστικά του. Αμερικανοί και Σοβιετικοί έστρεψαν τις προσπάθειές τους στον Άρη, που πλησίαζε. Δυο σοβιετικές απόπειρες απέτυχαν. Το ίδιο και η πρώτη αμερικανική. Η επόμενη πλησίασε τον στόχο.

Ήταν 28 Νοεμβρίου του 1964, όταν εκτοξεύτηκε ο Μάρινερ 4, με κατεύθυνση τον Άρη. Οι επιστήμονες έπρεπε να περιμένουν επτάμισι μήνες, ώσπου να διανυθεί η απόσταση. Στις 14 Ιουλίου του 1965, το διαστημόπλοιο πέρασε 10.000 χλμ. μακριά από τον στόχο του και χάθηκε στο άπειρο. Πρόλαβε όμως να στείλει 21 φωτογραφίες καθώς έδινε σήμα επί οκτώ ώρες: Ο πλανήτης είναι γεμάτος κρατήρες, όπως η σελήνη. Η προσπάθεια άξιζε τον κόπο να επαναληφθεί αλλά έπρεπε να ανασταλεί για λίγα χρόνια. Ο Άρης απομακρυνόταν.

Πλησίαζε η Αφροδίτη.

Στις 12 Ιουνίου του 1967, ο σοβιετικός Βένερα 4 μπήκε στην ατμόσφαιρα της Αφροδίτης αλλά καταστράφηκε, καθώς αποδείχτηκε ότι συνάντησε πίεση εκατό φορές μεγαλύτερη από τη γήινη. Στις 14 Ιουνίου, ο αμερικανικός Μάρινερ 5 πέρασε 4.000 χλμ. πλάι της. Οι Σοβιετικοί ξαναπροσπάθησαν. Με διαφορά πέντε μέρες ο ένας απ' τον άλλον (στις 5 και στις 10 Ιανουαρίου του 1969), εκτοξεύτηκαν οι Βένερα 5 και 6. Έφτασαν στην Αφροδίτη στις 16 και στις 17 Μαΐου κι άρχισαν να πέφτουν προς το έδαφος της με αλεξίπτωτα. Αυτή τη φορά, δεν καταστράφηκαν: Έλιωσαν. Η θερμοκρασία στην επιφάνειά της είναι 480 βαθμοί Κελσίου. Ουσιαστικά, ίσως να πρόκειται για μια θάλασσα από σχεδόν λιωμένους βράχους.

Με όλα τούτα, ο χρόνος πέρασε. Οι Αμερικανοί σκόπευσαν πάλι τον Άρη. Οι Μάρινερ 6 και 7 πέρασαν 3.500 χλμ. πλάι του, στις 21 Ιουλίου και στις 5 Αυγούστου του 1969 αντίστοιχα. Οι πληροφορίες που έστειλαν συνοψίζονται στο ότι πρόκειται για έναν πλανήτη γεμάτο κρατήρες, κρύο, ξερό, σχεδόν δίχως αέρα.

Οι Σοβιετικοί επανήλθαν στην Αφροδίτη. Το Βένερα 7 είναι διαστημικό εργαστήριο. Στις 17 Αυγούστου του 1970, μπήκε σε τροχιά γύρω από τον πλανήτη κι άρχισε να μεταδίδει πληροφορίες. Όμως, ένα χρόνο πριν, τη μέρα που ο Μάρινερ 6 περνούσε πλάι στον Άρη, ο Νιλ Άρμστρονγκ πατούσε στο φεγγάρι.

Στα 1976, οι αμερικανικοί Βίκινγκ 1 και 2 βρήκαν στόχο κι έστειλαν γύρω στις 50.000 φωτογραφίες: Ο Άρης αποδείχτηκε μια απέραντη έρημος. Παρ' όλα αυτά, Αμερικανοί και Σοβιετικοί επέμεναν. Στα 1989, τα σοβιετικά Φόβος 1 και 2 έχασαν την επαφή τους με τη Γη. Ο αμερικανικός Μαγγελάνος που εκτοξεύτηκε στις 4 Μαΐου του 1989, μπήκε σε τροχιά γύρω από την Αφροδίτη κι ως τις 11 Οκτωβρίου του 1994, οπότε έπαψε να λειτουργεί, μπόρεσε να χαρτογραφήσει τον πλανήτη. Στο μέτωπο του Άρη, ο αμερικανικός Ομπσέρβερ, το 1993, έπαψε να μεταδίδει πληροφορίες ακριβώς μόλις έφτασε στον κόκκινο πλανήτη. Οι Ρώσοι πια, πρώην Σοβιετικοί, απέτυχαν τον Νοέμβριο του 1996 να στείλουν τον Μαρς 96, ενώ οι Αμερικανοί στάθηκαν ευτυχέστεροι:

Ο Γκλόμπαλ Σερβέγιор εκτοξεύτηκε στις 7 Νοεμβρίου του 1996 με στόχο να φτάσει στον Άρη στις 11 Σεπτεμβρίου του 1997 κι ο Παθφάινερ τον ακολούθησε στις 4 Δεκεμβρίου παίρνοντας πιο σύντομο μονοπάτι και φτάνοντας στον κόκκινο πλανήτη στις 4 Ιουλίου του 1997. Η αποστολή του επιβεβαίωσε τις εκτιμήσεις των προηγουμένων ότι ο πλανήτης είναι μια έρημη χώρα. Του Σερβέγιор το έργο ξεκίνησε τον Μάρτιο του 1998, όταν μπήκε σε

τροχιά 360 χλμ. πάνω από την επιφάνεια του, με πρόγραμμα να τον κατασκοπεύσει επί δυο χρόνια.

Ο κόκκινος πλανήτης δέχτηκε την επίσκεψη πολλών «ερευνητών». Στις 23 Σεπτεμβρίου 1999, έπαψε να δίνει σήμα το αμερικανικό διαστημόπλοιο Mars Climate Orbiter που είχε προορισμό την εξερεύνηση του πλανήτη Άρη. Εβδομήντα μέρες αργότερα, στις 3 Δεκεμβρίου (1999), προσεδαφίστηκε εκεί αλλά έπαψε να δίνει σήμα το αμερικανικό μη επανδρωμένο διαστημόπλοιο Mars Polar Lander, αξίας 165 εκατομμυρίων δολαρίων, που είχε προορισμό την εξερεύνηση του υπεδάφους του πλανήτη.

Ήταν 3 Ιανουαρίου του 2004, όταν έπεσε με αλεξίπτωτο εκεί το ρομπότ Spirit που σκοπό είχε να εξερευνήσει το εκεί έδαφος. Την επομένη, έπεσε και το Opportunity, αυτό στην άλλη πλευρά του πλανήτη.

Πιο «τυχερό» ήταν το μη επανδρωμένο διαστημόπλοιο «Φοίνιξ» της ΝΑΣΑ που προσεδαφίστηκε με επιτυχία στις 26 Μαΐου 2008 στον παγωμένο Βόρειο Πόλο του Άρη. Αποστολή του ήταν η αναζήτηση δειγμάτων ζωής στον κόκκινο πλανήτη. Τον Οκτώβριο, ανακοινώθηκε ότι ανακάλυψε στοιχεία που δείχνουν πως υπήρχε νερό σε υγρή μορφή στον Άρη, ενώ για πρώτη φορά εντόπισε να πέφτει χιόνι στον κόκκινο πλανήτη. Το χιόνι έπεφτε, από σύννεφα σε ύψος περίπου 4 χιλιομέτρων, στις βόρειες αρκτικές πεδιάδες και φαινόταν να εξατμίζεται πριν φτάσει στην επιφάνεια.

Τα πειράματα στο έδαφος του Άρη αποκάλυψαν την παρουσία δύο ορυκτών, ανθρακικού ασβεστίου (βασικού συστατικού του ασβεστόλιθου, που σχηματίζεται με αλληλεπίδραση με το νερό) και πυριτικού άλατος.

(Εθνος, 27.11.1997) (τελευταία ενημέρωση - επεξεργασία, 17.2.2009)